Štev. 5. V Ljubljani, 29. januarja 1909. II. leto.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:
Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.
Rokopisov ne vračamo.
Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 8 K
pol leta . . . . . 4 „
četrt leta . . . . . 2 „
posamezne številke po 10 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . 12 „
„ „ „ trikrat . . 10 „
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 6 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:
Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Gradišče št. 2.
Poštna hranilnica št. 53.160.
Reklamacije so proste poštnine.

Najvišja zahvala in priznanje.

„Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani“ je prejelo po mestnem magistratu ljubljanskem od visoke c. kr. deželne vlade sledeči dopis:

K. k. Landespräsidium fur Krain.

Laibach, am 9. Jänner 1909.

Zl. 6782 ex 1908/Pr.

Mit dem Majestätsgesuche de dato 20. November 1908, hat der Ausschuß des Vereines „Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani“ um die Allergnädigste Annahme eines von dieser Vereinigung aus Anlaß des Allerhöchsten 60jährigen Regierungs-Jubiläums Seiner Majestät herausgegebenen, von Emil Adamič, Lehrer in Stein, unter Mitwirkung hervorragender slovenischer Dichter zusammengestellten und komponiertem Gesangspieles betitelt „Slava cesarju Francu Jožefu I.“ gebeten.

Auf Grund einer dem Oberstkämmereramte Seiner k. u. k. Apostolischen Majestät für Einsendungen aus diesem Anlasse erteilten Allerhöchsten Ermächtigung hat dieses das Landespräsidium mit der Note vom 7. Dezember 1908, Zl. 3556, ersucht, dem genannten Vereine für diese Vorlage den Allerhöchsten Dank mit dem Beifügen bekannt geben zu lassen, daß das erwähnte Gesangspiel der k. u. k. Familien-Fideikommiß-Bibliothek einverleibt werden wird.

Der Stadtmagistrat wid angewiesen, den obigen Verein in diesem Sinne zu verbescheiden.

Für den k. k. Landespräsidenten:
Chorinsky m. p.

To Najvišjo zahvalo in priznanje objavljamo radostnim srcem vsem našim društvenim članom in podpornikom, tov. Emilu Adamiču pa najsrčneje čestitamo na tolikem odlikovanju. Naše šole in okrajne učiteljske knjižnice pa naj vse sežejo po tej knjigi!

Za odbor
„Društva za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani“:

Jakob Furlan l. r., t. č. predsednik. **Juraj Režek** l. r., t. č. tajnik.

„Zvišanje“ učiteljskih plač.

(S Štajerskega.)

Regulacija učiteljskih plač je klerikalcem jako pri srcu. V kranjskem deželnem zboru so tozadevni predlog pokopali in tudi na Štajerskem že kažejo gospodje okrog „Slovenskega Gospodarja“, kaki prijatelji učiteljstva so. Pa kaj pravim prijatelji; prijateljstva ne prosimo, temveč pravice zahtevamo.

Zaradi neznosne draginje so se vsem stanovom zvišale plače, uradnikom, oficirjem, služabnikom i. dr. In tudi duhovniki so prejeli milijone od države, le učiteljstvo naj koprni v bedi. Ne zahtevamo zvišanja plač, temveč le regulacijo plač, zakaj faktično so naše učiteljske plače danes slabše kot so bile pred leti. Zaradi draginje so se izdatki povečali, a naši dohodki so ostali isti in tako je razmerje med izdatki in dohodki čim dalje bolj kričeče, tembolj torej krivično. Zahtevamo, da se spravijo dohodki v pravično razmerje z neznosno draginjo, ki vlada vsepovsod.

V „Narodnem Dnevniku“ je dr. A. B. priobčil članek „Proračun in bilanca“, v katerem je omenil med drugim tudi potrebo regulacije učiteljskih plač. Na to pa je „Slovenski Gospodar“ priobčil naslednji dve notici:

„Zvišanje učiteljskih plač obeta sedaj pred deželnozborskimi volitvami liberalna stranka svojim pristašem med učitelji. To obeta liberalnim učiteljem sedanji glavar Narodne stranke dr. Božič, seveda ne v Narodnem Listu, katerega čitajo tudi kmetje, ampak v Narodnem Dnevniku, ki ga kmetje ne dobijo tako lahko pred oči. Kmetje nimajo vsled suše najpotrebnejših reči, liberalni kolovodje pa obetajo zvišanje plač učiteljem in uradnikom. Krasno!“

In v isti številki na drugem mestu to-le:

„Šolski program dr. Božiča je velezanimiv: „Pozabiti ne bomo smeli teženj našega učiteljstva in uradništva. Zvišanje učiteljskih plač je od vseh (?) strank priznana nujna potreba. G. dr. Božič so sicer resnici udarili v obraz, ker pravijo, da so vse stranke priznale to potrebo, toda ena neresnica več ali manj, je tudi pri kronprincu liberalcev vseeno. Po neresnicah se poznajo, dr. Božič pa se je pridružil svojim pristašem tudi z neverjetno površnostjo in plitvostjo.“

Sita klerikalna gospoda ščuje proti bednemu učiteljstvu! Pomislite pa, kako grdo jo vaše početje! Nevoščljivost in škodoželjnost sta grdi lastnosti in tem grši za vas, ki sedite pri polni skledi, a nam ne privoščite niti skorjice kruha. Ko je šlo za zvišanje plač duhovnikom, vam nismo nasprotovali, vam nismo bili nevoščljivi, čeprav ste imeli itak mastne dohodke. Gospoda, ali takrat niste vedeli, da „kmetu manjkajo najpotrebnejše reči“, le ko gre, da se popravi dolgoletna krivica, ki jo dela človeška družba učiteljstvu, tedaj se spomnite, da „kmetu manjkajo najpotrebnejše reči.“

Pa poglejmo, kdo je kriv, da „kmetu manjkajo najpotrebnejše reči“. Deset in desetletja že vodite našo politiko, deset in desetletja že rešujete kmeta, pa mu ne pomagate, ker ga le vodite za — nos, ker skrbite le za svoje koristi, ker za strankarske koncesije izdajate koristi kmetov in sploh naše narodne zadeve. Vaša dosedanja politika ni vredna piškavega oreha in vaša taktika je vedno hujskanje in šuntanje. Ko bi hoteli na to opolsko pot, na pot šuntanja in hujskanja, bi vam greben kmalu upadel. Pa to je opolska pot, nastopili pa bomo drugo pot, pot, ki vede do pravega spoznanja.

Tovariši, tovarišice, hodite med ljudstvo in mu odpirajte oči, da spozna prave prijatelje od navideznih prijateljev, ki so volkovi v ovčji obleki. Za danes omenjam le dve, tri zadeve.

Kako ste rohneli zoper trgovinsko pogodbo s Srbijo, a ko je vlada zahtevala od parlamenta tozadevni pooblastilni zakon, so klerikalci izdali kmetiške koristi ter se dali podkupiti od vlade, zakaj brez strankarske koncesije se gotovo niso odstranili iz dvorane pri glasovanju. Če je trgovinska pogodba s Srbijo, res tako prokletstvo za našega kmeta kot ste rohneli, je bila vaša sveta dolžnost, da ste vsi glasovali zoper tozadevni pooblastilni zakon in ne da ste se odstranili iz dvorane. Štaj. klerikalci so res ostali v dvorani, to pa le zato, ker je poslanec narodne stranke Roblek ostal in glasoval kot pošten mož zoper pooblastilni zakon.

Če ste res prijatelji našega kmeta, zakaj ste potem glasovali za pogodbo z Ogrsko? Pridelki in živina z Ogrskega je za našega kmeta huda konkurenca, uvoz z Ogrske nam kvari cene; posebno se vidi to letos pri vinu. Vi ste glasovali za pogodbo z Ogrsko, vi ste krivi, da naša živina in naše vino nima cene, vi ste krivi, da zaradi lanske slabe cene „kmetu manjka najpotrebnejše“.

Vlada je pripravljena pomagati deželam na ta način, da bo dala znatne prispevke za šolstvo. Gospodje, če ste res prijatelji ljudstva, podpirajte to akcijo. A kaj, ko pa z vsemi štirimi delujejo zoper to, da bi se dežele in občine razbremenile šolskih doklad, denar pa, ki bi ga vlada v to svrho dala, naj roma rajši Turkom v pest. Turki so dobili 54½ milijonov v gotovem denarju in tudi razen tega stane aneksija Bosne in Hercegovine okrog 100 milijonov. Vse skupaj torej nad poldrugi sto milijonov! Kakšno korist ima ljudstvo od Bosne in Hercegovine? Da bodo naši vrli fantje krvaveli, da bo naše ljudstvo moralo plačevati nove davke, da pokrije neuspehe naše slavne diplomacije, da se zada našim bratom Srbom smrtni udarec, to je uspeh vaše vladne politike. Pa seve, kaj je vam. če naše ljudstvo izkrvavi, če mora plačevati za „diplomatične“ poteze milijone in milijone, samo da si polnite vi svoje žepe s strankarskimi koncesijami.

Ali bi ne bilo za naše ljudstvo stokrat večje koristi, da bi se isti milijoni, ki jih požre aneksija Bosne in Hercegovine, porabili, da se dežele in občine razbremene?!

In sedaj, ko vidite, da je vlada pripravljena, dati vsaj drobtino za šolstvo in učiteljstvo, kričite o veliki bedi kmetiškega ljudstva, o isti bedi kmeta, ki ste jo zakrivili vi, šuntate kmeta sedaj, da bi prikrili lastne pregrehe.

Gospoda okrog „Slov. Gospodarja“, sicer pa hvala, da ste tako zgodaj pokazali s čim mislite hujskati pri prihodnjih deželnozborskih volitvah.

Tovariši, tovarišice, predramite in pripravite se že začasa! Na vseh koncih in krajih se pripravimo na — obrambo, da nas ne zalotijo nepripravljenih. Določite govornike, ki bodo na shodih nastopili v našo obrambo, ki bodo nasprotnikom potegnili krinko z lica ter pokazali v pravi luči take kmetiške prijatelje.

Na očitanja „Slov. Gospodarja“, da smo učitelji brezdomovinci in socialni demokrati, da smo izdajalci domovine, nemčurji itd., se mi ne vidi potrebno reagirati, ker taka podla obrekovanja jasno kažejo, da hočete učiteljstvo le očrniti pri ljudstvu, ker se bližajo — volitve. A podlo obrekovanje „Slov. G.“ ne doseže učiteljstva, in blato, ki ga mečete na nas, pada na vas nazaj.

In še enkrat: hvala lepa, gospoda okrog „Slov. Gosp.“, da ste tako kmalu pokazali barvo, in izdali svoje namene! Potegnili ste mreno z oči tistim, ki so še bili zatelebani v lepe oči dr. Korošca in dr. Vrstovška in predramili ste tudi tiste, ki bi jih menda niti volilni boj ne bil zdramil.

Slovensko učiteljstvo, ti pa veš tedaj, kaj imaš pričakovati od „Kmečke Zveze“ in veš, kaj te čaka v bližnji bodočnosti. Pripravi si torej kopje in ščit v obrambo, da te sovražnik ne zaloti nepripravljenega! P.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.
registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca decembra: **K 217.347·07.**

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Slovenski pisatelj v borbi za svoj obstanek.

(Žalostna slika.)

Dogodki, ki so se vršili minulo leto in se še vrše letos na Slovenskem, pač na noben način niso taki, da bi vcepili v srca Slovencev naklonjenost do Nemcev. Mrliči, pobiti od krogel nemških vojakov v Ljubljani, ranjenci v bolniščnici, samoumor Slovenca, ki je obupal nad svojo in naroda usodo v Velenju, smrt v blaznici bivšega voditelja štajerskih Slovencev, vse to in še več temu podobnega vpije že k nebu po maščevanju. Nemški narod se čuti po navodilu nekdanjih Križarjev nekako poklicanega, da ugonobi Slovence. Ker pa je mera teh krivic že polna, naj torej zve slovenski narod še to, kaj vse neki počenja neki nemški „heilovec“, ki je še celo c. kr. uradnik, s pisateljem slovensko-slovanskim — Podravskim, kako s preganjanjem in zaničevanjem imenovanega pisatelja pljuva v obraz vsemu narodu slovenskemu.

Da je bil pisatelj Podravski 1904. l. bolan, da je onemogel pod bremenom, ki si ga je naložil, ko je delal čez mero za prosveto svojega naroda, to je vsaj večini Slovencev že znano, torej tega ni treba ponavljati, kakor tudi ne tega, kaj vse je že napravil Podravski na